

Παξ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.): *Κάθαν χρόνον 'ς σὸν 'Αεν-Τάφον ἐβγαίν' τ' ἀεφῶς ἀσ' σὸ ταφὴν τοῦ Χριστοῦ* (κάθε ἔτος εἰς τὸν 'Άγιον Τάφον ἐξέρχεται τὸ ἅγιον φῶς ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ) Χαλδ. *'Εκατέβεν τ' ἀεφῶς ἀπάν' ἀτ' (κατῆλθε τὸ ἅγιον φῶς ἐπάνω του. 'Επὶ νεκροῦ)* Τραπ. Χαλδ. || 'Άσμ.

Μόνον ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος δὲν ἐκάη, γιὰτὶ ὅπου εἶναι τ' ἅγιο-φῶς, ἄλλη φωτιὰ δὲν πάει

(ἀναφέρεται εἰς πυρκαϊάν τινα τῶν 'Ιεροσολύμων) Παξ.

2) Τὸ φῶς τῆς 'Αναστάσεως, τὸ ὁποῖον οἱ Χριστιανοὶ λαμβάνουν ἐκ τῆς λαμπάδος τοῦ ἱερέως ἀνημμένης ἐκ τῆς ἀκοιμήτου λεγομένης κανδήλας τῆς ἀγίας τραπέζης, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος, εὐθύς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς τελετῆς, ἀνοίγων τὴν ὠραίαν πύλην καὶ προχωρῶν ἐπὶ τοῦ σολέα ἐκφωνεῖ «δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός». Διὰ τοῦ φωτός τούτου ἀνάπτουν τὴν κανδήλαν τοῦ εἰκονοστασίου τῆς οἰκίας, τὴν ὁποίαν διατηροῦν ἄσβεστον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας πολλαχ.: *Πάμε 'ς τὴν ἐκκλησίαν νὰ πάρουμε τ' ἅγιο-φῶς 'Αθῆν.*

ἀγιοχαρισμένος ἐπίθ. Κάριπ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ *χαρισμένος* μετοχ. τοῦ ρ. *χαρίζω*.

'Ο ὑπὸ ἀγίου χαρισμένος, δωρηθεὶς: 'Άσμ.

Νάνι της τὴν κορούλλα μου τὴν ἀγιοχαρισμένη, ποῦ μοῦ τὴν ἐχαρίσασι οὐλ' οἱ ἅγιοι τοῦ κόσμου (βαυκάλ.)

ἀγιοχέρι τό, Προπ. (Κύζ.) *ἀγιόχερο* Προπ. (Κύζ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ οὐσ. *χέρι*. Περὶ τοῦ μεταπεπλασμένου τύπ. *ἀγιόχερο* ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2, 170-173 καὶ 179 κέξ.

'Η ἀγία χεῖρ, ἐπὶ τῶν ἀγίων συνήθως, κατ' ἐπέκτ. δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου: *Νὰ μᾶς βοηθήσῃ τ' ἀγιοχέρι ἡ τ' ἀγιοχέρο της Παναγίας!* (εὐχὴ) *Μᾶς βοήθησε μὲ τ' ἀγιόχερό του!* (μᾶς ἔδωκεν ἐλεημοσύνην). *Εἶν' ἀγιόχερο τὸ χέρι του, ὅ,τι ἀγίξῃ πάει καλά* (δηλ. αἴσιον). || Φρ. *'Εβαλε πάλι τ' ἀγιόχερό του!* (εἰρων. ἐπὶ τοῦ κλέψαντος).

ἀγιοχώματος ἐπίθ. ΑΚαρκαβ. 'Αρχαιολόγ. 73 καὶ 134.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ οὐσ. *χώμα*.

'Εκεῖνος οὗ εἶθε μετὰ θάνατον νὰ ἀγιάσῃ τὸ χῶμα (αἰτία τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ συνθ. αἰ συνήθεις φρ. ν' ἀγιάσῃ τὸ χῶμα του! ν' ἀγιάσουν τὰ χῶματά του! *ἅγιο τὸ χῶμα ποῦ κείτεται!*): *'Ηταν καλὴ γυναῖκα ἡ ἀγιοχώματη!* *'Εκλαψαν κ' ἔκαμαν τὸν ἀγιοχώματο θέλοντας καὶ μὴ νὰ δώσῃ ἐκεῖνο τὸ μοιράδι* (διὰ τῶν δακρῶν των ἔπεισαν τὸν μακαρίτην, οὗ εἶθε νὰ ἀγιάσῃ τὸ χῶμα, νὰ δώσῃ κτλ.)

ἀγιοψαρο τό, Σαλαμ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ οὐσ. *ψάρι*.

'Ιχθύς ἀκανθοπτέρυξ. Συνών. *χριστόψαρο*.

ἀγιοψυχος ἐπίθ. 'Ηπ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) κ. ἄ. *ἀγιόψυχος* 'Ηπ. (Ζαγόρ. 'Ιωάνν. κ. ἄ.) *ἀγιόψυχος* Στερελλ. (Αἰτωλ.) *ἀιόψυχος* Στερελλ. (Αἰτωλ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ οὐσ. *ψυχή*.

1) 'Ο ἔχων ἀγίαν ψυχήν, ἅγιος, ἀγαθός 'Ηπ. (Ζαγόρ. 'Ιωάνν. κ. ἄ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.): *'Ηταν αἰόψυχος ἄνθρωπος*

ποὺς Αἰτωλ. 2) 'Ο ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀγαθότητος ὑποκρύπτων δολιότητα, ψευδευλαβής, ὑποκριτής. Πβ. *ἀγιοῦσα* 2.

ἄγι-Παντελέημονας ὁ, ἐνιαχ. *ἅγιος-Παδελέημονας* Πελοπν. (Μάν.) *ἅγιος-Παδελέημονας* Σῦρ. ('Ερμούπ.) *ἅγιο-Παντελέημονας* Βάρν. Κεφαλλ. Κωνπλ. Πελοπν. (Μεσσ.) κ. ἄ. *ἅγιο-Παντελέημονας* Χίος *ἅγιου-Παδιλέημονας* Λέσβ. *ἄι-Παντελέημονας* πολλαχ. *ἄι-Παντελέημονας* Θράκ. *ἄε-Παντελέημων* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) *ἄε-Παντελέημων* Πόντ. (Τραπ.) *ἄε-Παντελέημος* Πόντ. (Τραπ.)

'Εκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὄν. *Παντελέημονας*.

'Ο ἅγιος Παντελέημων, τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη ἐορτάζεται τὴν 27ην 'Ιουλίου ἐνθ' ἂν.: Παροιμ. *"Οπου τυφλὸς κι ὅπου κοιτῶς 'ς τὸν ἄι-Παντελέημονα* (ἐνν. προστρέχει, καταφεύγει εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ἀγίου Παντελέημονος, ὅστις, ἐπειδὴ ἦτο ἱατρὸς τὸ ἐπάγγελμα, θεωρεῖται προστάτης τῶν ἀναπήρων. 'Επὶ περιπτώσεως, καθ' ἣν πάντες καταφεύγουν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον διὰ νὰ τύχουν βοήθειας) Θήρ. Χίος κ. ἄ. (Συνών. παροιμ. *κοιτσοὶ στραβοὶ 'ς τὴν ἀγία-Παρασκευή*). Γνωμ. *Τοῦ ἄι-Παντελέημονος πέντε μέρες κι Αὔγουστος* (ὅτι πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς 1ης Αὐγούστου τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἀγίου Παντελέημονος) Πελοπν. (Πύργ.)

ἄγι-Σάββας ὁ, ἐνιαχ. *ἄι-Σάββας* πολλαχ. *ἄις-Σάββας* Κύπρ. Σύμ. Χίος κ. ἄ. *ἄε-Σάββας* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.)

'Εκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὄν. *Σάββας*.

'Ο ἅγιος Σάββας, τοῦ ὁποίου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 5ην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου: Γνωμ.

'Αγία-Βαρβάρα γέννησε κι ἄις-Σάββας τὸ δέχτη κι ἄις-Νικόλας ἔτρεξε νὰ πάῃ νὰ τὸ δαφτίσῃ

(ἐνν. τὸ χιόνι. 'Η ἀγία Βαρβάρα τὴν 4ην Δεκεμβρίου τὸ ἐγέννησεν, ὁ ἅγιος Σάββας τὸ ἐδέχθη, ὁ δὲ ἅγιος Νικόλαος τὴν 6ην Δεκεμβρίου τὸ ἐβάπτισε, δηλ. τὸ ὠνόμασε χιόνι, διότι πρὸ τῆς ἐορτῆς αὐτοῦ δὲν ἦτο τοιοῦτον ἀναλυόμενον εὐθύς ὡς ἐπιπτεν εἰς τὴν γῆν. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1, 238) Σύμ. Χίος

'Αγία-Βαρβάρα λάλησε κι ἄι-Σάββας ἀπεκρίθη κι ἄι-Νικόλας ἔτρεχε νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθεια

(ὁμοίως ἐπὶ τῆς χιόνος) Πελοπν. (Μάν.) *'Αε-Βαρβάρα φύσα, ἄε-Σάββα βρέξον, ἄε-Νικόλα δόντσον* (χιόνισον. 'Επὶ τῆς συνήθους κακοκαιρίας κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου) Τραπ.

ἀγισαββατιάτικο ἐπίρρ. ἀμάρτ. *ἀισαββαθκιάτικον* Κύπρ. *ἀισαββαθκιάτικα* Κύπρ. *ἀισαββαθκιάτικα* Κύπρ.

'Εκ τοῦ ἀμάρτ. ἐπιθ. *ἀγισαββατιάτικος* ἡ κατ' εὐθεΐαν ἐκ τοῦ οὐσ. *'Αγιο Σάββατο*.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου: *'Ηταν παραμονὴ τοῦ Πασκάτου, ἀισαββαθκιάτικον. 'Αισαββαθκιάτικα ἐπῆεν νὰ δουλέψῃ.*

ἀγισεληνᾶτο τό, ἀμάρτ. *ἀισεληνᾶτο* Μεγίστ.

'Εκ τοῦ οὐσ. **ἀγισεληνᾶτο* παρὰ τὴν γενικ. *ἀγίᾱς -'Ελένης*, εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη ἡ κατάλ. *-ᾱτο* κατ' ἐπίδρασιν τῶν συνων. *ἀγικωσταντινᾶτο* καὶ *κωσταντινᾶτο*. Τὸ α τῆς συλλαβῆς *-γίας* ἀπεβλήθη κατ' ἀναλογ. τοῦ *ἀγικωσταντινᾶτο*.

Βυζαντιακὸν νόμισμα φέρον τὴν εἰκόνα τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, τὸ ὁποῖον πιστεύεται ὅτι ἔχει δύναμιν θαυματουργὸν καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς περιάπτον. Συνών. *ἀγίασμα 5, ἀγικωσταντινᾶτο, κωσταντινᾶτο.*

ἅγι-Σπυρίδωνας ὁ, ἐνιαχ. *ἅγιος-Σπυρίδων* ΝΠολίτ. Παροιμ. 1, 249 *ἅι-Σπυρίδωνας* πολλαχ. *ἅις-Σπυρίδωνας* Κύπρ. *ἅι-Σπυρίδωνας* πολλαχ. βορ.ιδιωμ. *ἅι-Σπ'ρίδωνας* Ἡπ. (Ζαγόρ.) Γενικ. *τ' ἅι-Σπυρίδωνον* πολλαχ.

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Σπυρίδωνας*.

Ὁ ἅγιος Σπυρίδων, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 12^{ην} τοῦ Δεκεμβρίου μηνός: Φρ. *Ὁ ἅγιος Σπυρίδων εἶναι* (εἶναι ἰσχνός, λιπόσαρκος, ὡς τὸ ἐσκελετωμένον λείψανον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος τὸ διατηρούμενον ἐν Κερκύρα) ΝΠολίτ. Παροιμ. ἐνθ' ἄν. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. πολλαχ.

Ἀγιστρατηγιάτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀστρατ'γιάτ'ς* Λέσβ.

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Στράτηγος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιάτης*.

Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν σημ. ἰδ. ἐπομένην λ.)

ἅγι-Στράτηγος ὁ, Καππ. *ἅι-Στράτηγος* Πελοπν. (Μάν.) *ἅι-Στράτης* Θράκ. *ἅι-Στράτηγος* Θράκ. (Ἀδριανούπ.) *ἅγι-Στράτ'ς* Θράκ. (Σηλυβρ.) *ἅι-Στράτ'ς* Θράκ. (Ἀδριανούπ.) *ἅι-Στράκηγο* Τσακων. *ἁ-Στράτηγος* Κρήτ. *ἁ-Στράτ'γους* Λέσβ. *ἁ-Στράτ'γους* Λέσβ.

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Στράτηγος*.

1) Ὁ ἅγιος Στρατηγός, ἦτοι ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ φερόμενος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ παραδ. μετὰ τοῦ ἐτέρου ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἀγγελικῶν ταγμάτων καὶ εἰκονιζόμενος συνήθως ἐν στολῇ στρατηγοῦ κρατοῦντος ξίφος γυμνόν. Ἡ ἐορτὴ αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ Γαβριὴλ τελεῖται τὴν 8^{ην} τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σηλυβρ. κ. ἄ.) Καππ. Κρήτ. Λέσβ. Πελοπν. (Μάν.) Τσακων. κ. ἄ.: *Ἄσμ.*

Ἄγιε Παντελεήμονα κι ἄγιε ἁ-Στράτηγέ μου, αἰδάρετέ με τ' ὀρφανὸ νὰ χτίσω μοναστήρι

Κρήτ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. πολλαχ. 2) Ὁ μὴν Νοέμβριος (διότι κατ' αὐτὸν τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.) Συνών. *ἅγιο-Ταξιάρχης 2, Ἀγιστρατηγιάτης, Ἀγ'φιλιππίάτης, Ἀγ'φιλιππίτης.*

ἅγι-Συμεών ὁ, ἀμάρτ. *ἁί-Συμεὼς* Θράκ. (Σηλυβρ.) *ἁε-Συμειώνης* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Συμεών*. Τὸ *Συμειώνης* ἐκ τοῦ ἀμάρτ. *Συμειώνης*.

Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ θεοδόχος ὁ ἐορταζόμενος τὴν 3^{ην} Φεβρουαρίου ἐνθ' ἄν.: *Ὁ αἰ-Συμεὼς πῆγε 'ς τὸ ἀμπέλι νὰ κλαδέρη, γυρνᾷ τὸ κλαδευτήρι καὶ κόβει τὴ μύτι του καὶ ἔμεινε σημειωμένος* (ἐκ παραδ. Παρατηρητέος ὁ παρασυρῆσιμος τῆς λ. *Συμεὼς* πρὸς τὸ *σημεῖο*) Σηλυβρ.

Ἀγ'φιλιππίάτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀφιλιππίάτης* Προπ. (Ἀρτάκ.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Φίλιππος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιάτης*.

Ὁ μὴν Νοέμβριος (ὠνομάσθη οὕτω, διότι κατὰ τὴν 14^{ην} ἡμέραν αὐτοῦ τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Φιλίππου). Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἅγι-Στράτηγος 2.*

Ἀγ'φιλιππίτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀφιλιππίτης* Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.)

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Φίλιππος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιτης*.

Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν σημ. ἰδ. *Ἀγ'φιλιππίάτης*).

ἅγι-Φίλιππος ὁ, ἐνιαχ. *ἁί-Φίλιππος* πολλαχ. *ἁί-Φίλιππος* Θράκ. (Σουφλ.) κ. ἄ. *ἁε-Φίλ'ππος* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Φίλιππος*.

Ὁ ἅγιος Φίλιππος ὁ Ἀπόστολος, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 14^{ην} τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἐνθ' ἄν.: Φρ. *Σφογγᾶτε τὰ δειλούδικια σας, τ' ἁί-Φιλίππου διάβη* (λέγεται σκωπτικῶς πρὸς τοὺς ἀγάμους τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου, τῶν ὁποίων συγχρόνως σκουπίζουν καὶ τὰ χεῖλη διὰ μεταξωτοῦ μανδηλίου, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην ἀρχομένης τῆς τεσσαρακονθήμερου νηστείας τῶν Χριστουγέννων δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε ἀρραβῶν οὔτε γάμος. Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι τὸ ἔθιμον ἐδημιουργήθη ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ οὖς. *φιλεῖ*) Κύπρ. || Παροιμ.

Ἄν τ' ἀγιοῦ-Φιλίππου δὲν ἔρω, τ' ἄγια τῶν ἁγίων με δέξου

(ὑποτίθεται λέγων ὁ χειμὼν ὅτι ἂν δὲν ἐπέλθῃ τὴν 14^{ην} Νοεμβρίου, θὰ ἐπέλθῃ μετὰ μίαν ἐβδομάδα κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Εἰσοδίων τὴν 21^{ην} Νοεμβρίου) Χίος

Τῶν ἁγίων-Φιλίππου ἂν λείπω, | τ' ἄγια τῶν ἁγίων με δέξου

(ὁ πληθ. ἐνταῦθα κατ' ἐπίδρασιν τῆς γενικ. πληθ. τῆς ἐν τῇ ἐπομένῃ προτ. φρ. *τ' ἄγια τῶν ἁγίων*) Ψαρ.

ἅγι-Χάρως ὁ, Καππ. (Σινασσ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Χάρως*.

Ὁ ἅγιος Χάρων, δηλ. ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου ὁ ἀφαιρῶν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου (ὁ Χάρων τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ἐταυτίσθη πρὸς τὸν ψυχοπομπὸν ἄγγελον τοῦ χριστιανισμοῦ, οὕτω δὲ ἐξηγεῖται ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὡς ἁγίου): *Ἄσμ.*

— *Καλῶς ἤλθες, ἅγι-Χάρε μου, νὰ φάμεν καὶ νὰ πιοῦμεν.*

— *Εγὼ γὰρ φαγεῖ δὲν ἤρτα καὶ γὰρ πιότ' δὲν ἤρτα, ἐγὼ γὰρ τὸν Ἀκρίτη ἤρτα νὰ πάρω τὴν ψυχὴν του.*

ἀγιώνω Σκιάθ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος*.

Καθιστῶ τι ἅγιον, ἡμερον, ἡσυχον: Τὸ παρακλήσαι αὐτὸ ἀγίωσε καὶ μέρωσε ὅλο τὸ ἄγριο κῦμα ποῦ πρωτύτερα εἶχε κατὰρα ὅλος αὐτὸς ὁ γιγλὸς (ἐκ παραδ.)

ἀγιωσύνη ἡ, σύνηθ. *ἀγιωσύνη* πολλαχ. *ἀγιουσύν'* Κυδων. Σάμ. κ. ἄ. *'ιουσύν'* Ἡπ.

Τὸ μεσν. οὖς. *ἀγιωσύνη*. Ὁ τύπ. *'ιουσύν'* ἐκ τοῦ ἡ'γιουσύν', ἐν ᾧ ἐξέπεσε μὲν τὸ ἀρκτικὸν α, εἶτα δὲ καὶ τὸ γ μετὰ τῶν δύο λεπτῶν φων.

Ἡ ἀγιότης. Εὐχρηστος ἡ λ. μόνον εἰς τιμητικὰς προσαγορεύσεις πρὸς ἱερωμένους, εἰς οὓς ἀποδίδεται ὡς τίτλος

